

VÝBĚROVÁ REŠERŠE

Z PEDAGOGICKÉ BIBLIOGRAFICKÉ DATABÁZE Z ČESKÝCH ČASOPISŮ

ŘÍJEN 2023

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

Co ukazují nejnovější data o duševním zdraví a rizikovém chování žáků. 1. část / [**What the latest data shows about pupil mental health and risky behaviour. 1. part**] / Dominika Matějovcová, Roman Petrenko – cze

In: Školní poradenství v praxi : nový odborný časopis pro poradenské pracovníky – ISSN 2336-3436 -- Roč. 10, č. 4 (2023), s. 6-7.

Článek přibližuje první výsledky šetření z oblasti duševního zdraví. Sběr dat proběhl v roce 2022, šetření ze zúčastnilo 16 391 žáků pražských škol ve věku 11 až 21 let. V 1. části článku se autoři zaměřili na wellbeing žáků druhého stupně ZŠ a středních škol a výsledky ukazují, že jejich životní spokojenost je velmi nízká. Se životem je spokojeno výrazně méně žáků než před covidovou pandemií, ruskou agresí na Ukrajině a nástupem ekonomické recese. Výzkum je každoročně realizován Centrem sociálních služeb Praha ve spolupráci s Magistrátem hlavního města Prahy.

školní prostředí ; základní škola ; duševní zdraví ; wellbeing ; životní styl ; žák ; klima třídy ; výzkum ; střední škola ; dotazník ; pedagogický výzkum ; Centrum sociálních služeb Praha ; Praha (Česko). ; Praha (Česko : oblast) ; věk 11-21

<http://katalog.npmk.cz/documents/529672>

2.

Dopady zrakového postižení do vzdělávání předškolních dětí / [**The impact of visual impairment on the education of preschool children**] / Jana Janková – cze

In: Školní poradenství v praxi : nový odborný časopis pro poradenské pracovníky -- ISSN 2336-3436 -- Roč. 10, č. 4 (2023), s. 24-25.

Porucha binokulárního vidění je u předškolních dětí častá vada, která bývá skrytá. Obvykle se odhalí pomocí screeningu, který ale není hrazený pojišťovnou. Autorka upozorňuje na důležitost osvěty rodičů o tomto postižení a popisuje komplikace, když vada není včas odhalena. Uvádí také příklady podpory dětí s poruchou binokulárního vidění v předškolním zařízení.

předškolní dítě ; mateřská škola ; vada zraku ; vizuální vnímání ; zrak ; zrakově postižený ; učitel ; vyšetření zraku ; osvěta ; rodičovská odpovědnost ; binokulární vidění

<http://katalog.npmk.cz/documents/529708>

3.

Fysisk aktivitet på Recept (FaR) – předpis pohybové aktivity v primární zdravotní péči ve Švédsku = Fysisk aktivitet på Recept (FAR) – physical activity on prescription in primary health care in Sweden / Rostislav Havel -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Tělesná výchova a sport mládeže : odborný časopis pro učitele, trenéry a cvičitele – ISSN 1210-7689 -- Roč. 89, č. 2 (2023), s. 32-37.

Text, uzavírající sérii článků zahraničních inspirací, popisuje zkušenosti s programem Fyzická aktivita na recept (FaR), který je součástí primární zdravotní péče ve Švédsku. Cílem programu je zlepšit veřejné zdraví prostřednictvím zvýšení úrovně pohybové aktivity u neaktivních jedinců v populaci. Základní model programu obsahuje rozhovor s lékařem, individualizované motivační poradenství, skupinovou lekci a písemný předpis pohybové aktivity (zahrnující specifikaci typu pohybové aktivity, intenzitu, frekvenci, trvání, důvod předpisu, kontraindikace). Sledování klienta zajišťují krátké telefonní pohovory. Dále jsou v článku uvedeny výsledky studie Physical activity on prescription: studies on physical activity level, adherence and cardiovascular risk factors z let 2001-2003, která zkoumala účinnost pohybové aktivity na lékařský předpis.

zdravotnictví ; preventivní medicína ; pohyb ; pohybová aktivita ; veřejné zdraví ; poradenství ; zdraví ; životní styl ; Švédsko ; primární péče ; zdravotní péče ; 2001-2003

<http://katalog.npmk.cz/documents/529812>

4.

ICT revize : umělá inteligence ve výuce / [ICT revision : artificial intelligence in education] / Daniela Kramulová – cze

In: Učitel'ské noviny : týdeník pro učitele a přátele školy -- ISSN 0139-5718 [CZ] -- Roč. 126, č. 30 (2023), s. 20.

Článek se věnuje umělé inteligenci, která v současnosti významným způsobem zasahuje do vzdělávacího systému - otevírá například etické otázky (nakládání s digitálními zdroji, ochranu soukromí, podvádění), ale zároveň nabízí i možnost vytvářet nové výukové aktivity nebo materiály pro žáky. Podle článku by se tedy měli učitelé stavět k umělé inteligenci racionálně - otevřeně a zdravě kriticky.

školení ; umělá inteligence ; efektivnost vzdělávání ; vyučovací metoda ; systém výchovy a vzdělávání ; didaktická učební pomůcka ; aktivita ; etika ; elektronický učební materiál ; vzdělávání ; učení ; digitalizace

<http://katalog.npmk.cz/documents/529835>

5.

Jak zvládat chování snižující funkčnost u žáků s poruchou autistického spektra / [How to manage behavior that reduces functionality in students with autism spectrum disorders] /

Věra Čadilová, Zuzana Žampachová – cze

In: Školní poradenství v praxi : nový odborný časopis pro poradenské pracovníky – ISSN 2336-3436 -- Roč. 10, č. 4 (2023), s. 23-24.

Na běžných základních školách se vzdělávají i žáci s poruchou autistického spektra (PAS). Vzdělávání a fungování ve školním prostředí je pro ně náročnější z důvodu snížené sociální inteligence, kvůli potížím s adaptabilitou a přizpůsobením se požadavkům i různým situacím. Autorky v článku vysvětlují, jak vytvořit vhodné podmínky pro jejich úspěšné zvládnutí školního prostředí i vlastního učení.

poruchy autistického spektra ; žák ; speciální vzdělávací potřeby ; sociální chování ; adaptabilita ; inkluze ve vzdělávání ; chování žáka ; sociální integrace ; podpůrná opatření ; autismus ; autistický jedinec ; škola ; výchova a vzdělávání ; handicap ; integrace žáka

<http://katalog.npmk.cz/documents/529707>

6.

Možnosti subjektivního nahlížení pracovníků SPOD v procesu svěřování dětí do NRP příbuzných a blízkých osob a jejich využívání = The possibilities of the subjective observation of social workers from the social and legal protection of children: entrusting children to kinship care and its use / Leona Hozová, Renata Kyzlinková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Sociální práce = Sociálna práca : odborná revue pro sociální práci -- ISSN 1213-6204 -- Roč. 23, č. 3 (2023), s. 61-78.

Článek pojednává o problematice nejednotného rozhodování pracovníků sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) v případech, kdy je dítě svěřováno do náhradní rodinné péče příbuzným či dítěti blízkým osobám. Záměrem analýzy je poukázat na často velmi rozdílná východiska sociálních pracovníků OSPOD. Rozhodnutí řešit analyticky téma diverzity, a často i protichůdnosti rozhodovacích mechanismů, vzešlo z podnětu resortního orgánu MPSV.

sociální pracovník ; ochrana dítěte ; náhradní rodina ; pěstounská péče ; rozhodování ; analýza ; výzkum ; péče ; sociální služba ; legislativa ; dotazník ; dítě ; výsledek výzkumu ; Orgán sociálně-právní ochrany dětí ; Česko.

<http://katalog.npmk.cz/documents/529780>

7.

Nezamýšlené důsledky změny financování asistentů pedagoga mohou destabilizovat české školství / [Unintended consequences of the change in the funding of teaching assistants may destabilize the Czech education system] / Lenka Felcmanová – cze

In: Školní poradenství v praxi : nový odborný časopis pro poradenské pracovníky – ISSN 2336-3436 -- Roč. 10, č. 4 (2023), s. 4-6.

MŠMT připravuje systémovou změnu financování pozice asistent pedagoga (AP). Základní školy by měly dostávat finanční prostředky na platy asistentů ve stejném režimu jako na platy učitelů. Nárok na financování úvazků AP budou mít základní školy na základě kombinace několika parametrů. Podle autorky článku připravovaná úprava výrazně sníží počty asistentů v základních školách oproti současnému stavu a bez úprav bude mít navrhovaný systém negativní dopady jak v lidskoprávní, tak ekonomické rovině.

školský zákon ; asistent pedagoga ; základní škola ; speciální vzdělávací potřeby ; spolupráce ve výchově ; školská legislativa ; osobní asistence ; financování ; podpůrná opatření ; pedagogická podpora ; žák ; postižený ; inkluze ve vzdělávání ; vzdělávání ; Česko (Československo).

<http://katalog.npmk.cz/documents/529670>

8.

Olympiáda prověřuje mediální gramotnost studentů / [Olympiad tests students' media literacy] / Pavlína Tassanyi, Kamila Plisková, Nikol Martiníková – cze

In: Duha : informace o knihách a knihovnách z Moravy -- ISSN 0862-1985 -- Roč. 37, č. 2 (2023), s. 14-15.

Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě připravila v roce 2023 poprvé Mediální olympiádu pro studentské týmy středních škol a učilišť z Moravskoslezského kraje. V 1. kole se jí zúčastnilo 69 týmů z 6 okresů. Nejdříve bylo úkolem natočit krátké edukační video na téma řetězové emaily a druhou disciplínou byla práce s textem, ve kterém žáci hledali argumentační fauly, manipulace a dezinformace. Akce měla výbornou odezvu od studentů i učitelů, proto bude příští ročník už pro týmy z celé České republiky.

mediální výchova ; střední škola ; test ; olympiáda ; knihovna ; soutěžení ; práce s textem ; porozumění textu ; mediální gramotnost ; video ; manipulace ; spolupráce ; Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě ; Ostrava (Česko : oblast) ; Moravskoslezský kraj (Česko : 2000-) ; věk 15-19

<http://katalog.npmk.cz/documents/529930>

9.

Přijímací zkoušky jako lekce kariérového poradenství pro vzdělávací politiku / [Entrance exams as a career counseling lesson for education policy] / Silvie Pýchová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Školní poradenství v praxi : nový odborný časopis pro poradenské pracovníky – ISSN 2336-3436 -- Roč. 10, č. 4 (2023), s. 2-3.

Letošní přijímací zkoušky na střední školy ukázaly, že není dostatek míst pro všechny zájemce o studium. Autorka článku rozebírá důležitost podpory kariérového rozvoje žáka a popisuje následky, když systém není dobře vystaven. Zmiňuje publikaci OECD z roku 2004, kdy Česká republika byla součástí mezinárodního šetření, a ukázalo se, že existují rozpory mezi tím, jak jsou služby kariérového poradenství realizovány, a tím, jak jsou formulovány veřejné politiky. Podle šetření Národního pedagogického institutu z roku 2019 mezi absolventy učebních oborů (po třech letech od ukončení střední školy) by si podruhé stejný obor vybralo 61 % z nich. V současné době musí děti a mládež počítat s rychlými změnami na trhu práce a pravděpodobně i v dospělosti budou měnit svoje kvalifikace. Rezoluce Rady EU hovoří o tom, že by stát měl zajistit služby celoživotního poradenství

profesní poradenství ; přechod ze základní na střední školu ; střední škola ; profesní orientace ; profese ; volba školy ; přijímací zkouška ; přijetí do školy ; střední školství ; profil absolventa ; žák ; změna povolání ; nedostatek ; Evropská unie. ; OECD Centre for Effective Learning Environments ; Národní pedagogický institut České republiky

<http://katalog.npmk.cz/documents/529660>

10.

Souvislá pedagogická praxe na základní škole pohledem studentky tělesné výchovy = Continuous pedagogical practice in elementary school from the perspective of a physical education student / Markéta Štruncová, Aleš Kaplan, Monika Pazderská -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Tělesná výchova a sport mládeže : odborný časopis pro učitele, trenéry a cvičitele – ISSN 1210-7689 -- Roč. 89, č. 2 (2023), s. 16-22.

Popsána je zkušenost s pedagogickou praxí studentky magisterského studia programu učitelství pro základní školy s aprobační tělesná výchova a výchova ke zdraví na Pedagogické fakultě Západočeské univerzity v Plzni. Po stručné charakteristice pojmu pedagogická praxe následuje praktická část, ve které je uvedena písemná příprava studentky na vyučovací jednotku tělesné výchovy žákyň sedmé třídy ZŠ. Příprava je tvořena časovým rozložením vyučovací lekce, popisem obsahu jednotlivých částí vyučovací hodiny a organizačním zajištěním činnosti. Následuje stručné hodnocení vyučovací jednotky samotnou studentkou.

tělesná výchova ; student učitelství ; pedagogická praxe ; zkušenost ; základní škola ; druhý stupeň ; příprava učitele na vyučování ; vyučovací hodina ; sebehodnocení ; didaktika ; florbal

<http://katalog.npmk.cz/documents/529606>

11.

Strážci, hráči & spol. : typologie MBTI v pedagogicko-psychologické diagnostice / [Rangers, players & co. : MBTI typology in pedagogical-psychological diagnosis] / Lucie Zormanová – cze

In: Rodina a škola [cze] -- ISSN 0035-7766 -- Roč. 70, č. 6 (červen) (2023), s. 10-12.

Autorka přibližuje osobnostní nástroj MBTI (Myers-Briggs Type Indicator) a jak může osobnostní test pomoci dětem ve škole a při učení. MBTI byl zařazen v roce 1962 do kolekce testů Educational Testing Service a od té doby ho odhadem využilo přes padesát miliónů lidí. Rozlišuje tyto osobnostní typy žáků: Epimetheovské dítě, Dionýsovské dítě, Prometheovské dítě a Apollonské dítě. Každému typu vyhovuje jiný styl a způsob výuky.

diagnostický test ; výchova dítěte ; osobnost ; forma výuky ; vyučovací metoda ; výuka ; psychologie osobnosti ; vzdělávání ; typologie osobnosti

<http://katalog.npmk.cz/documents/529791>

12.

Substanční dualismus a moderní technologie čtení mysli z mozku = Substance dualism and modern brain reading technology / Daniel Marvan -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Filosofický časopis -- ISSN 0015-1831 -- Roč. 71, č. 3 (2023), s. 403-422.

Autor v článku srovnává konkrétní dualistická pojetí mysli s argumentem pro neurální závislost, založeném na současném úspěchu v mapování mozkové aktivity. Podle nových výzkumů (kdy se vědcům podařilo například na základě EEG přečíst vizuální vnímání člověka) totiž souvisí mentální aktivita na aktivitě neurální. Autor přichází však s kritikou - komentuje přeceňování teoretických výsledků neurovědy, neschopnost definovat fyzickou závislost mentálního, záměnu korelace, kauzality atd. Výsledky shrnuje v závěru.

filozofie ; technologie ; neurofyzilogie ; věda ; vědec ; vědecká činnost ; čtení ; mozek ; vědomí ; závislost ; výzkum ; výsledek výzkumu ; metoda výzkumu ; aktivita ; Churchland, Paul M. ; Swinburne, Richard ; Nestor, Adrian ; substanční dualismus ; EEG ; neurověda ; mysl ; mysl a tělo

<http://katalog.npmk.cz/documents/529933>

13.

Syndrom CAN - historické a společenské souvislosti = CAN syndrome - historical and societal relations / Terezie Pemová, Radek Ptáček, Lucie Švandová, Hana Ptáčková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Česká a slovenská psychiatrie : časopis České psychiatrické společnosti ČLS JEP a Psychiatrickej spoločnosti SLS -- ISSN 1212-0383 -- Roč. 119, č. 4 (srpen) (2023), s. 149-157.

Souborný článek nabízí podrobný historický přehled problematiky týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí, a to včetně širších společenských, odborných a klinických aspektů. Počátky zájmu pomáhajících profesí o tuto problematiku lze nalézt v polovině 19. století, kdy francouzský soudní lékař Ambroise Tardieu popsaly všechny formy špatného zacházení s dětmi,

které nyní nazýváme syndromem CAN. Uveden je také historický přehled dané problematiky v českém odborném prostředí od 60. let 20. století do současnosti.

ohrožené dítě ; týrané dítě ; zanedbané dítě ; násilí ; historické hledisko ; společnost ; Tardieu, Ambroise-Auguste, ; syndrom CAN ; zneužívané dítě ; 19.-21. století

<http://katalog.npmk.cz/documents/529944>

14.

Zásady efektivní výuky měkkých dovedností a zkušeností z českých škol : Skills Builder v praxi / [Principles of effective teaching of soft skills and experience from Czech schools : Skills Builder in practice] / Romana Šloufová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Školní poradenství v praxi : nový odborný časopis pro poradenské pracovníky – ISSN 2336-3436 -- Roč. 10, č. 4 (2023), s. 17-20.

Britská metodika Skills Builder pomáhá rozvíjet měkké dovednosti (schopnost naslouchat, prezentační dovednosti, schopnost řešit problémy, kreativní myšlení, pozitivní nastavení, cílevědomost, vůdčí schopnosti, týmová práce) u žáků ve věku 6-15 let. V článku je popsáno, jak u nich nejlépe rozvíjet zmíněné dovednosti v rámci různých předmětů a jak je možné je aplikovat v praxi české základní školy.

základní škola ; rozvoj vzdělání ; dovednost ; schopnost ; vůdcovství ; interpersonální vztahy ; motivace ; osobnost ; rozvoj osobnosti ; rozvíjení schopností ; osobní předpoklady ; věk 6-15 ; měkké dovednosti

<http://katalog.npmk.cz/documents/529702>

15.

Žák s odlišným mateřským jazykem v hodinách zeměpisu = Pupils with a different mother tongue in geography lessons / Darina Mísařová, Radim Ošmera -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Geografické rozhledy : výuka a popularizace geografie, ekologická výchova -- ISSN 1210-3004 -- Roč. 32, č. 5 (2022/2023), s. 24-27.

<https://inkluzivniskola.cz/>

V souvislosti s konfliktem na Ukrajině se na základních školách ve školním roce 2022/2023 zvýšil počet žáků cizinců na 7,2% (dříve kolem 3%). Kromě Ukrajiny patří mezi nejpočetnější skupiny žáků s OMJ děti z Vietnamu, Slovenska, Ruska, Mongolska a dalších zemí. Autoři v článku uvádějí praktické rady a zásady, jak pracovat v hodinách zeměpisu v jazykově heterogenní třídě. Popsány jsou bariéry všeobecné (jazyková bariéra, posttraumatický syndrom, vykořenění, odlišnost vzdělávacího systému), ale i bariéry specifické pro výuku zeměpisu (uspořádání zeměpisného učiva v původní zemi, návaznost na nižší stupeň vzdělávání, formy a metody výuky, neznalost

regionu Česka, jiná orientace map apod.). V článku jsou uvedeny odkazy na pracovní listy, ukázky lekcí a metodická doporučení.

žák ; dítě cizí národnosti ; odlišný mateřský jazyk ; zeměpis ; jazyková bariéra ; rovnost možností ; heterogenní třída ; integrace žáka ; podpůrná opatření ; základní škola ; druhý stupeň ; vyučovací metoda ; forma výuky ; Ukrajina ; Česko ; Ukrajinci ; bariéry ; 2022-

<http://katalog.npmk.cz/documents/529991>